

En vanlig måndag som inte blev vanlig

Berättelse

Måndagen den 20 augusti 2018 borde ha varit en helt vanlig dag för Greta Thunberg. Sommarlovet var slut, och hon skulle börja sitt sista år i grundskolan, nionde klass. Men i stället för att gå till skolan cyklade hon in till centrala Stockholm. Hon var femton år.

Greta hade en plan. Hon gick till riksdagen, byggnaden där Sveriges politiker fattar sina beslut. Platsen var väl vald, för just där passerar varje dag både politiker, journalister och vanliga stockholmare. Hon satte sig ner på marken och lutade ryggen mot den grå stenfasad. Vid sin sida ställde hon en skylt som hon själv hade målat med svarta bokstäver: "Skolstrejk för klimatet".

Bredvid sig lade hon en hög med flygblad. På dem hade hon skrivit varför hon vägrade gå till skolan. Budskapet var rakt och lite provocerande: vi unga gör oftast inte det ni vuxna säger åt oss att göra, vi gör som ni gör – och eftersom ni vuxna inte bryr er om min framtid, tänker inte jag heller göra det. Hon skrev att hon hette Greta, att hon gick i nionde klass, och att hon skulle skolstrejka fram till det svenska valet.

Den första dagen satt Greta ensam. Inga kompisar satt vid hennes sida, inga kameror var riktade mot henne, och knappt någon visste vem hon var. Människor som gick förbi reagerade olika. Några stannade nyfiket och läste hennes flygblad. Några nickade. Andra skyndade vidare, kanske utan att ens lägga märke till flickan vid väggen. Det fanns ingenting som avslöjade att det här ögonblicket skulle bli historiskt.

Att sitta ensam på en gata, mitt bland vuxna som har bråttom, kräver mod. Greta visste att hon bröt mot reglerna genom att inte gå till skolan, och hon kunde inte veta om någon enda människa skulle bry sig. Ändå satt hon kvar, timme efter timme, från morgon till eftermiddag. Hennes föräldrar var oroliga, men hon hade bestämt sig. Hon tänkte komma tillbaka dagen efter, och dagen efter det.

Det som hände sedan kunde ingen ha gissat den här måndagen. Greta fortsatte att strejka, först varje dag fram till valet och därefter varje fredag. Bilder på flickan med skylten började spridas på nätet. Inom några månader satt unga utanför parlament i andra länder med liknande skyltar. Rörelsen fick ett namn, Fridays for Future, och till slut deltog miljoner människor i klimatprotester runt om i världen.

Men allt detta låg fortfarande i framtiden. Den 20 augusti 2018 fanns det bara en tonåring, en handmålad skylt och en hög med papper. Kanske är det just det som gör dagen så stark att tänka på: att något så enormt kunde börja med en enda person som vågade sätta sig ner, helt ensam, och vägra resa sig.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
grundskola	skolan som alla barn i Sverige går i, från sex års ålder

ORD	FÖRKLARING
fatta beslut	att bestämma något viktigt
väl vald	Varje mening i talet var väl vald.
passera	att gå eller åka förbi
stenfasad	husets framsida av sten
flygblad	ett papper med ett budskap som man delar ut
provocerande	något som med flit väcker starka reaktioner
bryr sig	tycker att något är viktigt
avslöja	att visa något som annars var dolt
historiskt	så viktigt att man minns det långt efteråt
bryta mot reglerna	att göra något som inte är tillåtet
spridas	att nå fler och fler människor
parlament	byggnad där ett lands politiker bestämmer
enorm	väldigt, väldigt stor

Läsförståelsefrågor

1. Varför borde den 20 augusti 2018 ha varit en helt vanlig dag för Greta?
 1. Det var hennes födelsedag.
 2. Det var första skoldagen efter sommarlovet.
 3. Hon skulle resa bort.
2. Varför valde Greta platsen utanför riksdagen?
 1. Det fanns skugga där.
 2. Många politiker, journalister och vanliga människor passerar där varje dag.
 3. Hennes skola låg precis bredvid.
3. Hur beskrivs Gretas budskap på flygbladen i texten?
 1. artigt och försiktigt
 2. rakt och lite provocerande
 3. långt och svårt att förstå
4. Hur reagerade människorna som gick förbi den första dagen?
 1. Alla stannade och hejade på henne.
 2. Olika – några stannade och läste, andra gick bara vidare.
 3. De blev arga och bad henne gå.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Greta hade målat skylten själv.
 2. Många kameror var riktade mot Greta redan den första dagen.
 3. Gretas föräldrar var oroliga.
 4. Greta tänkte sluta strejka direkt efter den första dagen.
6. Vad menade Greta med att unga “gör som ni gör” och inte det de vuxna säger? (öppen fråga)
7. Texten säger att det “krävde mod” att sitta ensam på gatan. Varför var det modigt, enligt texten? (öppen fråga)
8. Varför tror du att bilden av Greta med skylten spreds så snabbt på nätet? (inferens – tänk efter)
9. Texten avslutar med att något “enormt kunde börja med en enda person”. Vad vill texten att vi ska förstå med det? (inferens)

Facit

1. Det var första skoldagen efter sommarlovet.
1. Många politiker, journalister och vanliga människor passerar där varje dag.
1. rakt och lite provocerande
1. Olika – några stannade och läste, andra gick bara vidare.
1. ja b) nej c) ja d) nej
- Exempel på svar: Hon menade att barn inte lyder vuxnas ord, utan tar efter vuxnas handlingar – och eftersom de vuxna inte tog klimatet på allvar, ville hon visa det med sin egen handling.
- Exempel på svar: Hon satt ensam, hon bröt mot reglerna genom att inte gå till skolan, och hon visste inte om någon enda människa skulle bry sig.
- Exempel på svar: Budskapet var enkelt och starkt, en ung person som protesterade ensam väckte känslor, och många kände igen sin egen oro för framtiden.
- Exempel på svar: Att även en vanlig människa, utan makt eller pengar, kan starta en stor förändring genom att våga handla.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Tema: mod, ensamhet och hur stora rörelser kan ha en liten början. Texten passar för att arbeta med kontrast (vanlig dag som inte blev vanlig) och med att skilja fakta från författarens tolkning. Diskutera gärna hur texten bygger spänning genom att hela tiden påminna om att ingen visste vad som skulle hända.

Diskussionsfrågor

- Texten beskriver en helt vanlig dag som blev historisk. Känner du till någon annan händelse som började i det lilla men blev stor?
- Greta visste inte om någon skulle bry sig, men gjorde det ändå. Vad får en människa att fortsätta utan att veta om det lönar sig?
- Är det rätt att bryta mot regler (som skolplikt) för att protestera för något man tror på? Motivera.
- Vad tror du är svårast: att börja något ensam, eller att fortsätta dag efter dag?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en sak du verkligen bryr dig om, och vad du skulle kunna göra ensam för att andra ska lägga märke till den.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Greta Thunberg – https://en.wikipedia.org/wiki/Greta_Thunberg
- Encyclopædia Britannica: Greta Thunberg – <https://www.britannica.com/biography/Greta-Thunberg>

- Right Livelihood: Greta Thunberg – <https://rightlivelihood.org/the-change-makers/find-a-laureate/greta-thunberg/>
- Fridays For Future Sweden – <https://fridaysforfuture.se/en/>
- Wikimedia Commons: File:Greta Thunberg 4.jpg – https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greta_Thunberg_4.jpg

Fakta granskad i juni 2026. Nyckelfakta: Greta Tintin Eleonora Ernman Thunberg föddes 3 januari 2003 i Stockholm. Mamma är operasångerskan Malena Ernman, pappa är skådespelaren Svante Thunberg. Den 20 augusti 2018 inledde hon sin skolstrejk utanför riksdagen med skylten "Skolstrejk för klimatet" och fortsatte sedan strejka varje fredag (Fridays for Future). I augusti 2019 seglade hon över Atlanten med båten Malizia II och höll den 23 september 2019 sitt "How dare you"-tal vid FN:s klimattoppmöte i New York. Hon utsågs till Time Person of the Year 2019. Greta lever (juni 2026); därför är dödsuppgiften tom. Bilden är tagen under hennes första strejkdagar i augusti 2018 (CC BY-SA 4.0, foto: Anders Hellberg).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.